

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum bonitas, & malitia sit eadem interioris, & exterioris actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

autem, quod actus interior voluntatis dicitur bonus ex actu exteriori in ordine ad ipsum. Dicitur, n. velle furari, malum, quia est ad malum. Et similiter actus exterior dicitur ex actu interiori malus, in ordine ad ipsum. Dicitur, n. actio manus, quia furatur, mala, quia ordinatur a mala voluntate. Vide cum multiplicare entia sine necessitate; non sit rationabile, & ordo sit manifestus ad inuicem, & iustificat ad salutem eorum bonitates & malitias superfluum est ponere, qd est fit deriuatio formalis, ut calor a calore. Et confirmatur, quia si in deriuatione conditionis huiusmodi actus ab actu ponatur deriuatio formalis: oportet eadem deriuationem postmodum dicere, est actus virtutis imputat ab alia, puta fortitudinis a charitate, vt in martyribus, qd a charitate in voluntate deriuat charitas alia in actu exteriori; & similia, qd absurda sunt. Luce ergo fundamētū horū, qd deriuatio bonitatis & malitiae, & talis bonitatis, & talis malitiae i actu ab actu, sic, est non formalis, sed denotatiua, seu non per modum uniuocationis, sed attributionis: & ex eo illucelcent tibi multa moralia. & hoc bene nota.

Art. 1. & 2. huius q. 6. q. 18. ar. 6. q. 18. ar. 6.

q. 17. ar. 4. q. 17. ar. 6.

q. 18. ar. 6.

q. 108.

esse non pnt. nihil. n. est causa sui ipsius: sed bonitas actus interioris est causa bonitatis actus exterioris, aut econuerso, vt dictum est. * ergo non potest esse eadem bonitas vtriusque.

SED CONTRA est, qd supra ostensū est, qd actus voluntatis, se hēt vt formale ad actū exteriorē: ex formali autē, & materiali fit vnus. ergo est vna bonitas actus interioris, & exterioris.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est, * Actus interior voluntatis, & actus exterior, put considerantur ingne moris, sunt vnus actus. Contingit autē qnq; actum, qui est vnus subiecto, hēre plures rōnes bonitatis, vel malitiae, & qnque vnā tū. Sic ergo dicendū, qd qnq; est eadē bonitas, vel malitia interioris actus, & exterioris: qnq; alia, & alia. Sicut. n. dictum est, * p̄dicte duae bonitates, vel malitiae. Interioris, & exterioris actus ad inuicē ordinant: cōtingit autē in his, qd ad aliud ordinant; qd aliquid est bonū ex hoc solū, qd ad aliud ordinatur: sicut potio amara ex hoc solo est bona, qd ē sanatiua. vñ non est alia bonitas sanitatis, & potionis, sed vna, & eadem.

Qnq; verō illud qd ad aliud ordinat, hēt in se aliqua rōnem boni, et pter ordinē ad aliud bonū; sicut medicina saporosa hēt rōnē boni delectabilis pter hoc, qd est sanatiua. Sic ergo dicendum, qd qn actus exterior est bonus, vel malus solū ex ordine ad finē, tunc est in eo eadē bonitas, & malitia actus voluntatis, qd per se respicit finem, & actus exterioris, qui respicit finem mediante actu voluntatis. Cū autē actus exterior hēt bonitatē, vel malitiā

ad bonitatem ex fine actus voluntatis interioris & exterioris, licet dissimiliter ad vtrunque se habeat integritas illa, ut patet, cū aliquis vult p̄ finem aliquid nulla alia ratione moraliter bonū, nisi propter finem. Et hęc loquendo de his actibus, in genere moris, licet forte impossibile sit in genere naturae, eadem vtriq; cōuenire quod forte Scotus decepit. Secunda autem ratio eiusdem, ex malo intellectu positionis nostrae procedit. Non. n. dicimus, qd eadem numero bonitas sit causa & causata, sed dicimus, qd sicut sanitas vna numero non diuersificatur in animali, medicina & vrina, & cum hoc a sanitate animalis deriuatur sanitas in vrina & medicina, ita dicimus, qd eadem numero est bonitas vtriusque actus: & qd ex altero in alterum deriuatur secundū denotationē. Vnde concedendo, qd idē non est causa, nec ratio mediandi superius, negat sequela, ergo alterius bonitatis, qd est iophisma consequens: oportet dicere, ergo alterius bonitatis, vel proportionis, vel attributionis ad se: vnde bonitas actus interioris est eadē bonitatis exterioris, id est, proportionis actus exterioris ad bonitatem interiorē, & econuerso: & sic de alijs attributionibus, secundū quas deriuatur denotatio. Ad id quod afferit ex Greg. si nō

A fiat vis in verbis, negat sequela: non. n. valet, Vrina est sana, & animal est sanum: & Vrina sana non est, aial sanum, neq; econuerso. ergo sunt duae sanitates, quia stat numerus habentium diuersimodē cum vnitare numerali rei habitae. Dixi autē, si non fiat vis in uerbis, quia pot formari argumentum in adiectiuis, & substantiuis: & si in his fiat

vis, iam scis ex prima parte, qd nota substantiua non plurificat sine plurificatiōe formae: sed de reb. nunc est qd. Pot quoc; distingui minor, & dici, qd cum dī, & hoc malum non est illud, materialiter quidem est verum, formaliter autem falsum: quia licet actus exterior malus nec sit interior malus, nec econuerso: malitia tamen vnus est malitia alterius: sicut sanitas animalis est sanitas urinae.

B AD PRIMUM ergo dicendum, qd rō illa pbat, qd actus interior & exterior sunt diuersi s̄m genus naturae: sed tñ ex eis sic diuersis, constituitur vnū in genere moris, vt supra dictum est. *

C AD SECVNDVM dicendū, quod sicut dī in 6. Eth. * Virtutes morales ordinantur ad ipsos actus virtutum, qui sunt quasi fines: prudentia autē quae est in rōne ad ea quae sunt ad finem, & pp hoc requiruntur diuersae virtutes: sed ratio recta de ipso fine virtutum nō habet aliam bonitatem, quā bonitatem virtutis, secundum quod bonitas rationis participatur in qualibet virtute.

D AD TERTIVM dicendū, qd qñ aliquid de uno deriuatur in alterum, sicut ex causa agente vniuoca, tunc aliud est quod est in vtroque: sicut cum calidum calefacit, alius numero est calor calefacientis, & calor calefacti, licet idem specie. Sed qñ aliquid deriuatur ab vno in alterum s̄m analogiam vel proportionem, tunc est tñ vnus numero: sicut a sano qd est in corpore animalis, deriuatur sanum ad medicinam & vrinā: nec alia sanitas est medicinae, & vrinae, q̄ sanitas animalis, quā medicina facit, & vrina signat, & hoc modo a bonitate voluntatis deriuat bonitas actus exterioris, & econuerso, i. secundum ordinem vnus ad alterū.

E dem, de quo est virtus moralis, non est alia a bonitate morali ipsius virtutis moralis: ac per hoc actus pendens ex recta ratione, & recto appetitu, non propterea habet duas bonitates morales: quomodo autē & quare hoc sit, subiungitur dicendo. Secundum quod bonitas rationis participatur in qualibet virtute, id est, ideo non est distincta bonitas moralis vtriusq; quia in qualibet virtute participatur bonitas rationis. Et scito, quod ly: Bonitas, determinans rationem, cum dicitur, bonitas rationis participatur, dupliciter intelligi potest. Primo in se ipsa ratione, ut est res cuius pars capitur: & sic non significat bonitatem moralem formaliter, sed bonitatem intellectualem formaliter. Rectitudo enim rationis, quae eius est bonitas, non morale, sed intellectuale bonum est formaliter: primordialiter autem & causaliter bonitas est moralis, secundo in ipsis participantibus, ut est pars capta, & sic est bonitas moralis: immo pars omnis bonitatis moralis, & causa in omnibus virtutibus moralibus, quocumque modo intelligatur haec littera, non refert. Semper enim verum est, qd nō est alia bonitas moralis, & qd ratione participationis ipsius, in quamlibet coincidit virtutem moralem.

Art. 2. q. 17. ar. 6. q. 17. ar. 6. q. 17. ar. 6. q. 17. ar. 6.

q. 17. ar. 6. Cap. 1. in 6. tom. 5.

q. 17. ar. 6.

q. 17. ar. 6.

